

- vastgesteld in vergadering CvB PCOU/Willibrord: 10-01-2011
- akkoord directiebestuur PCOU: ..-.-2011
- akkoord managementoverleg Willibrord: 17-03-2011

Er is een wet in voorbereiding die het gebruik van een meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld verplicht stelt. Naar verwachting treedt de wet in het voorjaar van 2011 in werking. In deze notitie staat eerst korte achtergrondinformatie over de meldcode. Vervolgens wordt een concept-meldcode beschreven, ter bespreking in het managementoverleg en directiebestuur in januari 2011. Na verwerking van de reacties zal de meldcode worden vastgesteld als basis-model voor de scholen van PCOU en Willibrord.

1. Inleiding en achtergrondinformatie

Een meldcode is een stappenplan dat hulp- en zorgverleners en onderwijsgevers kunnen gebruiken als ze vermoedens van mishandeling of huiselijk geweld hebben. Het gaat, om volledig te zijn, om een meldcode voor kindermishandeling, huiselijk geweld, meisjesbesnijdenis en eengerelateerd geweld.

Het doel van de wettelijke verplichting om een meldcode te gebruiken is dat sneller en adequater wordt ingegrepen bij vermoedens van mishandeling of huiselijk geweld. Dit kan worden bereikt door het consequent toepassen van een meldcode. Uit onderzoek komt naar voren dat beroepskrachten die met een meldcode werken drie keer zo vaak ingrijpen als collega's die geen code voorhanden hebben. Een meldcode wordt verplicht in de volgende sectoren: gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg, politie en justitie. De basis van een meldcode is zoveel mogelijk hetzelfde, zodat iedereen op dezelfde manier handelt. Onderdelen die met een bepaald beroep te maken hebben kunnen worden toegevoegd.

2. Functie van de meldcode - begripsomschrijving - aandachtspunten

a. Functie van de meldcode

Een meldcode bevat een stappenplan dat de beroepskracht leidt door het proces vanaf het moment van signaleren tot aan het moment van de besluitvorming over het al dan niet doen van een melding. Deze werkwijze levert naar verwachting een bijdrage aan een effectieve aanpak van huiselijk geweld en mishandeling.

b. Begripsomschrijving

Voor het begrip kindermishandeling is aansluiting gezocht bij de omschrijving in de Wet op de Jeugdzorg (zie bijlage). Als kinderen getuige zijn van huiselijk geweld valt dit ook onder kindermishandeling.

Het begrip huiselijk geweld is (nog) niet wettelijk omschreven. Daarvoor wordt de omschrijving gebruikt die de overheid hanteert (zie bijlage).

c. Aandachtspunten

- De cliënt kan slachtoffer of vermoedelijke pleger of getuige van de mishandeling of het geweld zijn.
- In het geval van een vermoeden van kindermishandeling zal de beroepskracht doorgaans naast het volgen van de meldcode moeten overwegen of ook een melding moet worden gedaan in de verwijzingsindex risico's jeugdigen.

3. De meldcode - voorstel voor een meldcode voor de scholen van de Stichting PCOU en de Willibrord Stichting

In onderstaande tekst wordt de term beroepskracht gebruikt. Hiermee wordt bedoeld de medewerker die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de meldcode. (Dit is de door de school zelf te bepalen: het meest voor de hand liggend is een directielid of interne begeleider.)

De meldcode schetst de stappen die dienen te worden gezet in het geval van signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld. Bij signalen van specifieke soorten van geweld zijn er aparte protocollen, richtlijnen of wettelijke verplichtingen. De stappen gaan in vanaf het moment dat er signalen zijn en zijn gerangschikt in een volgorde die echter niet dwingend is. Waar het vooral om gaat is dat alle stappen zijn doorlopen voordat een besluit tot een melding wordt gedaan. Soms zal een beroepskracht eerst met de leerling en/of ouders spreken of overleg plegen met een medewerker van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Ook zullen stappen soms meer dan één keer worden gezet.

a. Stap 1 – in kaart brengen van signalen

Kort gezegd wordt hier bedoeld het beschrijven en vastleggen van gegevens zoals signalen, waarnemingen, gebeurtenissen evenals gesprekken die over de signalen worden gevoerd en de genomen besluiten. Ook gegevens die de signalen weerspreken worden vastgelegd. Als er gegevens van derden afkomstig zijn wordt de bron vermeld. Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk. Worden hypothesen of veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het om een hypothese of veronderstelling gaat. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht. Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht. Alle gegevens worden vastgelegd in het leerlingdossier. Betreffen de signalen geweld of kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht, meld de signalen dan bij de leidinggevende of de directie, conform de interne richtlijnen. In dat geval is de meldcode niet van toepassing.

b. Stap 2 – collegiale consultatie en/of raadplegen van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) of het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG)

De tweede stap is het overleg over de signalen. Dat kan met een deskundige collega, een lid van het Zorg- en Adviesteam of een medewerker van het samenwerkingsverband. Daarnaast kunnen op basis van anonieme gegevens het AMK of het SHG worden geraadpleegd (zie bijlage). Voor specifieke signalen (bijvoorbeeld eerdergerelateerd geweld) kan een beroep worden gedaan op specifieke expertise.

c. Stap 3 – gesprek met de leerling en/of ouders

Na het collegiaal overleg en/of een adviesgesprek volgt een gesprek met de leerling en/of ouders. Vanwege het belang van openheid gebeurt dit zo snel mogelijk. Soms zal het bestaande vermoeden door een gesprek worden weggenomen; als dat niet het geval is, zijn stap 4 en 5 aan de orde.

In het gesprek gaat het er om dat de beroepskracht:

- i. Het doel van het gesprek uitlegt.
- ii. De signalen, dat wil zeggen de feiten en waarnemingen, bespreekt.
- iii. De leerling en/of ouders uitnodigt om daarop te reageren.
- iv. Na deze reactie zonedig komt tot een interpretatie van wat hij heeft gezien en gehoord en wat hem in reactie daarop is verteld.

Er kunnen redenen zijn om af te zien van een gesprek, bijvoorbeeld wanneer door het voeren van een gesprek de veiligheid van één van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen of wanneer de kans bestaat dat door een gesprek het contact met de leerling en/of ouders wordt verbroken.

Ook als een leerling jong is, is het van belang een gesprek aan te gaan, tenzij dat vanwege zijn jeugdige leeftijd niet mogelijk of te belastend voor hem is. De beroepskracht oordeelt zelf (zonodig na overleg) of een gesprek zinvol en mogelijk is. Normaal gesproken zal, als het om een minderjarige gaat, ook een gesprek met de ouders worden gevoerd. Ouders behoren als zij het gezag over hun kind hebben als regel te worden geïnformeerd. Een gesprek met (één van) de ouders kan achterwege blijven als de veiligheid van de leerling of van anderen in het geding is.

d. Stap 4 – wegen van de verzamelde gegevens

In deze stap komt het er op aan dat de beroepskracht de informatie weegt en tot een besluit komt. Hierbij kan advies worden ingewonnen bij een deskundige (zie bij stap 2).

e. Stap 5 – beslissen: hulp organiseren of melden

Hier komt de beroepskracht, zonodig ondersteund door deskundigen, tot een besluit: zelf hulp organiseren of een melding doen. Bij het zelf organiseren van hulp is het van belang dat de beroepskracht vooraf beoordeelt of hij/zij, gelet op competenties, verantwoordelijkheden en professionele grenzen, in staat is hulp te bieden of te organiseren. Is de beroepskracht niet in staat om zelf hulp te organiseren en/of meent hij/zij dat de organisatie niet in staat is om de leerling en/of ouders voldoende te beschermen tegen het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld dan doet de beroepskracht een melding bij het AMK of SHG.

Bespreek de melding vooraf met de leerling (vanaf 12 jaar) en/of met de ouder (als de leerling nog geen 16 jaar is).

- i. Leg uit waarom u van plan bent een melding te doen en wat het doel daarvan is.
- ii. Vraag de leerling en/of ouders om een reactie.
- iii. In het geval van bezwaren van de leerling en/of ouders: overleg op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren.
- iv. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om de leerling te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in uw afweging de aard en ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
- v. Doe een melding indien naar uw oordeel de bescherming van de leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de leerling en/of ouders over de melding kunt u afzien als de veiligheid van de leerling, uzelf of een ander in het geding is of als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de leerling en/of ouders daardoor het contact met de school zullen verbreken.

f. Noodsituatie

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat een leerling of zijn gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kunt u meteen advies vragen aan het AMK of het SHG. Komt men daar op basis van de signalen tot het oordeel dat onmiddellijk actie is geboden, dan kunt u zonodig in hetzelfde gesprek een melding doen zodat op korte termijn de acties in gang kunnen worden gezet. In noodsituaties kunt u overigens ook contact zoeken met de Raad voor de Kinderbescherming, met de crisisdienst van het Bureau Jeugdzorg of de politie.

Het AMK doet na een melding onderzoek naar de signalen en besluit op basis daarvan wat er moet gebeuren. Dit kan bijvoorbeeld zijn het in gang zetten van hulp, het doen van een melding bij de Raad voor Kinderbescherming of een aangifte bij de politie. Het SHG zal na een melding contact zoeken met de cliënt om te beoordelen welke hulp noodzakelijk is. Het AMK en SHG houden melders op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

4. Bijlage: Achtergrondinformatie

4.1. Basismodel meldcode

De informatie in deze notitie en het voorstel voor de meldcode zijn afkomstig uit het basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling – uitgave Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, december 2009.

4.2. Begrip kindermishandeling (Wet op de Jeugdzorg)

Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

4.2. Begrip huiselijk geweld

Huiselijk geweld is (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, dat wordt gepleegd door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer. Het kan gaan om lichamelijk, psychisch of seksueel geweld, verwaarlozing, et cetera. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren (ex-)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten.

4.4. Beroepsgeheim, meldcode en meldrecht

In deel III van het basismodel meldcode wordt achtergrondinformatie gegeven over het beroepsgeheim en het wettelijke meldrecht. Daarin komt naar voren dat voor maatschappelijk werkers en interne begeleiders een zwijgplicht geldt. Deze zwijgplicht is niet opgenomen in een bepaalde wet, maar wordt afgeleid uit de privacybepalingen uit het Europese Verdrag voor rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en uit de Grondwet.

4.5. Steunpunt Huiselijk Geweld en Advies- en Meldpunt Kindermishandeling

Zie volgende pagina.

Steunpunt Huiselijk Geweld en Advies- en Meldpunt Kindermishandeling

Advies

Bij iedere stap van de meldcode geldt dat er altijd contact op kan worden genomen met het Steunpunt Huiselijk Geweld of het Advies en Meldpunt Kindermishandeling; deze laatste maakt deel uit van het Bureau Jeugdzorg. Bij het Steunpunt en het Meldpunt is veel kennis aanwezig over mogelijke signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De medewerkers kunnen ook adviseren over de te zetten stappen en over het voeren van gesprekken met cliënten over de signalen. Bij het vragen van advies zet het Meldpunt of het Steunpunt zelf geen stappen in de richting van de cliënt of die van anderen. Het advies is dus uitsluitend gericht tot de adviesvrager. Alle melders van een vermoeden van kindermishandeling worden door het AMK geïnformeerd over hetgeen er met hun informatie is gedaan

NB: Adviesgesprekken vinden plaats op basis van anonieme cliëntgegevens, voor een adviesgesprek heeft u uw beroepsgeheim dus niet te verbreken.

Melden

Als er bij het volgen van de stappen wordt besloten tot het doen van een melding, neemt het Advies en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld het onderzoek naar het huiselijk geweld of de kindermishandeling over. Het Advies en Meldpunt Kindermishandeling en het Steunpunt Huiselijk Geweld houden melders op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

NB: Bij een melding moeten cliëntgegevens worden verstrekt omdat het Meldpunt of het Steunpunt anders geen acties in gang kan zetten naar aanleiding van de melding.

Gaat het om huiselijk geweld waarbij meerderjarigen zijn betrokken, dan kan de melding worden gedaan bij het Steunpunt Huiselijk Geweld telefoon 0900 126 26 26. Betreft het vermoeden mishandeling van kinderen of jongeren tot 18 jaar, dus ook als een kind getuige is van huiselijk geweld tussen andere huisgenoten, dan kan contact worden gezocht met het Advies en Meldpunt Kindermishandeling telefoon 0900 123 123 0.

Voor meer informatie over de werkwijze van het Advies en Meldpunt Kindermishandeling wordt verwezen naar het Protocol van handelen Advies en Meldpunten Kindermishandeling (juni 2009).